

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ТАРАСА ШЕВЧЕНКА

**ПРОГРАМА РОЗВИТКУ НАУКОВОЇ БІБЛІОТЕКИ
ім. М.МАКСИМОВИЧА
Київського національного університету імені Тараса Шевченка
на 2015 – 2020 роки**

КИЇВ - 2015

ЗАТВЕРДЖУЮ:
Ректор Київського національного університету
імені Тараса Шевченка
_____Л.В. Губерський
« ____ » _____ 2015 р.

**ПРОГРАМА РОЗВИТКУ НАУКОВОЇ БІБЛІОТЕКИ
ім. М.МАКСИМОВИЧА
Київського національного університету імені Тараса Шевченка
на 2015 – 2020 роки**

Розглянуто і прийнято
Вченою радою
Київського національного
університету
імені Тараса Шевченка
_____року

ЗМІСТ

1. Вступ.....	4
2. Основні терміни і визначення.....	7
3. Правове забезпечення функціонування Наукової бібліотеки.....	8
4. Фінансування Наукової бібліотеки.....	10
5. Функції Наукової бібліотеки.....	11
6. Мета створення та основні завдання Програми.....	12
7. Реалізація завдань.....	14
7.1 В напрямку оптимізації кількісно-якісної складової бібліотечного фонду.....	14
7.2 В напрямку запровадження нових технологічних рішень аналітико-синтетичного опрацювання інформації.....	15
7.3 В напрямку вдосконалення форм та методів бібліотечного сервісу....	16
7.4 В напрямку структурної трансформації та підвищення рівня кадрового потенціалу.....	17
7.5 В напрямку інформаційно-аналітичного моніторингу та бібліометричного аналізу.....	17
7.6 В напрямку участі в міжнародних проектах.....	18
7.7 В напрямку науково-дослідної та методичної роботи.....	18
7.8 В напрямку впровадження маркетингових технологій.....	19
7.9 В напрямку автоматизації бібліотечних процесів.....	20
7.10 В напрямку здійснення оновлення матеріально-технічної бази.....	23
8. Очікувані результати.....	24

Вступ

Київський національний університет імені Тараса Шевченка (надалі - Університет) постав перед необхідністю створення сучасної Наукової бібліотеки, що зумовлено потребою вирішення проблеми інформаційної недостатності та своєчасного збереження наявних інформаційних ресурсів власної бібліотеки з традиційними фондами друкованих матеріалів та документів на інших носіях.

Пріоритетом діяльності Університету є підготовка та перепідготовка фахівців з високою культурою та громадянською свідомістю, які мають професійні знання, ділові якості, здатність розв'язувати проблеми своєї галузі; організація та проведення навчального процесу в тісному зв'язку з виконанням науково-дослідних і дослідно-конструкторських робіт, які забезпечують розвиток фундаментальних і прикладних досліджень, розв'язання найважливіших проблем соціально-економічного, науково-технічного та суспільно-політичного розвитку держави; участь у реалізації державної політики у сфері освіти та науки; визначення перспектив і напрямів розвитку освіти та науки; підготовка, перепідготовка та атестація науково-педагогічних кадрів вищої кваліфікації; поширення та впровадження в практику наукових знань; організація та проведення конференцій, симпозіумів та інших заходів. У зв'язку з цим, Наукова бібліотека розглядається як науково-освітнє, інформаційне та соціокультурне оточення університету. Для виконання завдань забезпечення університету інформаційною підтримкою, що відповідає сучасним вимогам, Наукова бібліотека поступово повинна трансформуватися в комбінацію традиційної та електронної бібліотек.

Наукова бібліотека – це науково-освітній, інформаційний та соціокультурний центр Університету. З огляду на це, формування та формулювання повномасштабної програми розвитку Наукової бібліотеки потребує якісного аудиту дійсного стану речей на сьогодні та експертної оцінки провідних фахівців галузі, які можуть входити до та координуватись Науково-методичною радою Бібліотеки. Враховуючи ж досвід минулого, реалії сьогодення та виклики майбутнього, можливим є формулювання наразі стратегічних концептуальних засад Програми розвитку Наукової бібліотеки ім. М. Максимовича Університету (надалі - Наукова бібліотека).

Основна **місія** Наукової бібліотеки - розвиток, створення, збереження, організація доступу та використання власних і світових інформаційних ресурсів, які відповідають навчальному та науковому процесам в Університеті; забезпечення інформаційних дослідницьких потреб студентів, викладачів, співробітників Університету на принципах доступності, оперативності, інформативності, комфортності. Критеріями діяльності Наукової бібліотеки є:

- Бібліотечно-інформаційний сервіс – Наукова Бібліотека підтримує розвиток освіти та науки в Університеті, пропонуючи ресурси для отримання знань та ідей на основі відкритості інформації, оперативності та комфортності;
- Якість – Наукова бібліотека запроваджує ефективність бібліотечного

сервісу та програм для своїх користувачів, використовуючи найвищі стандарти організації управління;

- Відкритість – Наукова бібліотека підтримує принципи академічної свободи та будує весь сервіс на основі відкритості та доступності;
- Різноманітність – Наукова бібліотека поважає всі потреби та запити користувачів університетської громади, цінує різноманітність своїх колекцій;
- Співробітництво – Наукова бібліотека взаємодіє зі структурними підрозділами Університету, надає ресурси та сервіс для підтримки академічних та дослідницьких програм, а також співпрацює з науковими інституціями та бібліотеками України і світу.
- Інновації – Наукова бібліотека вивчає та запроваджує сучасні досягнення в бібліотечно-інформаційній галузі.

Для виконання завдань забезпечення Університету інформаційною підтримкою, що відповідає сучасним вимогам розвитку знанневого середовища, є необхідним її трансформація в комбінаційне представлення традиційної та електронної бібліотек. Збереження та використання традиційних документів в бібліотеці забезпечується протягом багатьох років практичної діяльності. Використання саме електронних ресурсів почалось досить недавно. Але очевидний той факт, що в перспективі значна частина традиційних документів буде представлена в електронній формі. Зібрані в єдину систему, вони набувають особливого нового статусу, за яким можлива реалізація якісно нового рівня збереження, організації та використання цих джерел інформації, що забезпечуватиме їм ширше розповсюдження та ефективне використання. На даний момент в Науковій бібліотеці вже накопичений значний обсяг електронних документів і їх кількість постійно збільшується. Найбільш ефективним механізмом є створення електронної бібліотеки з єдиним пошуковим апаратом та інтерфейсом.

На сьогоднішній день роль бібліотеки принципово змінюється. У традиційній бібліотеці головним завданням було формування фонду на паперових носіях. В електронній/віртуальній бібліотеці пріоритет надається забезпеченню доступу до інформації та документів незалежно від місця їх зберігання. Сучасна бібліотека покликана працювати не просто з документом, а з інформаційним ресурсом. Ця обставина визначає основні складові цілісної стратегії розвитку бібліотеки.

Стратегічними напрямками розвитку Наукової бібліотеки є:

- оптимізація кількісно-якісної складової бібліотечного фонду;
- запровадження нових технологічних рішень аналітико-синтетичного опрацювання інформації;
- вдосконалення форм та методів бібліотечного сервісу;
- організація проведення інформаційно-аналітичного моніторингу, бібліометричного аналізу;
- структурна трансформація та підвищення рівня кадрового потенціалу;
- участь у міжнародних проектах;
- науково-дослідна та методична робота;

- впровадження маркетингових технологій;
- автоматизація бібліотечних процесів;
- здійснення повномірною оновлення матеріально-технічної бази.

При розробці Програми враховані: сучасна структура Наукової бібліотеки, динаміка комплектування, система обслуговування, розвиток електронної бібліотеки, якість та ефективність електронних послуг, впровадження інформаційних технологій, якісний склад персоналу, розвиток матеріально-технічної бази.

Дана Програма ставить за мету визначення пріоритетних напрямків Наукової бібліотеки і є основою для розробки профілю комплектування, визначення пріоритетів у відборі видань для переводу у електронну форму, рішення технологічних проблем. Реалізація Програми відбувається на основі розроблених конкретних адміністративних рішень, що закріплюються відповідними документами.

Нова Програма побудови сучасної бібліотечної роботи базується на забезпеченні вільного доступу до інформації і документів всім категоріям користувачів незалежно від їх місцезнаходження.

Основні терміни і визначення

Стратегія – встановлена на достатньо довгий період програма дій Наукової бібліотеки, яка визначає головні напрями її розвитку, шляхи та інструменти досягнення цілей.

Місія – головна мета, яка має бути досягнута Науковою бібліотекою. Місія виражає узагальнений орієнтир розвитку Наукової бібліотеки, який визначає її місце в знаннєвому середовищі, її призначення щодо відношення до суспільства в цілому.

Внутрішнє середовище – фактори, які знаходяться всередині Наукової бібліотеки і визначаються її діяльністю.

Зовнішнє середовище – фактори, які знаходяться за межами Наукової бібліотеки і можуть впливати на її діяльність.

Інституційний репозитарій – електронний архів, який накопичує, зберігає, розповсюджує та забезпечує довготривалий та надійний доступ до результатів наукових досліджень співробітників, студентів, аспірантів, докторантів Університету.

Автоматизовані бібліотечні інформаційні системи (АБІС) — системи планування ресурсів підприємств для бібліотеки, які використовуються для відстеження бібліотечних фондів, від їх замовлення та придбання до видачі відвідувачам бібліотек.

Електронна бібліотека – комплексна автоматизована інформаційна система, яка дозволяє створювати, накопичувати, зберігати, обробляти, представляти електронні інформаційні ресурси, для забезпечення інформаційних потреб студентів, аспірантів, викладачів, науковців, співробітників Університету та інших категорій користувачів.

Електронний ресурс – інформаційний ресурс, для використання якого потрібний комп'ютер, з підключеними до нього периферійними пристроями з системами локального/віддаленого зв'язку або інше спеціальне обладнання.

Електронний документ – документ, інформація в якому зафіксована у вигляді електронних даних, включаючи обов'язкові реквізити документа. Обов'язковий реквізит електронного документа – це обов'язкові дані в електронному документі, без яких він не може бути підставою для його обліку.

Правове забезпечення функціонування Наукової бібліотеки

Програма розвитку Наукової бібліотеки розроблена відповідно до:

Закони України

- Про здійснення державних закупівель: Закон України від 10 квітня 2014 № 1197-VII
- Про стандартизацію: Закон України від 5 червня 2014 № 1315-VII
- Про вищу освіту: Закон України від 1 липня 2014 № 1556-VII

Постанови Верховної Ради України

- Про Рекомендації парламентських слухань на тему: "Тарас Шевченко як постать світового значення (до 200-річчя з дня народження)": Постанова Верховної Ради України від 5 червня 2014 р. № 1326-VII

Постанови Кабінету Міністрів України

- Про внесення зміни до пункту 1 постанови Кабінету Міністрів України від 30 вересня 2009 р. № 1073: Постанова Кабінету Міністрів України від 25 березня 2014 р. № 89 (про надбавки)
- Про здійснення попередньої оплати товарів, робіт і послуг, що закуповуються за бюджетні кошти: Постанова Кабінету Міністрів України від 23 квітня 2014 р. № 117
- Про затвердження складу Акредитаційної комісії: Постанова Кабінету Міністрів України від 30 квітня 2014 р. № 146
- Про внесення змін до Положення про акредитацію вищих навчальних закладів і спеціальностей у вищих навчальних закладах та вищих професійних училищах: Постанова Кабінету Міністрів України від 27 травня 2014 р. № 507
- Про затвердження Положення про Міністерство культури України: Постанова Кабінету Міністрів України від 3 вересня 2014 р. № 495

Міністерство освіти і науки України

- Про затвердження Типових штатних нормативів вищих навчальних закладів III-IV рівнів акредитації: Наказ Міністерства освіти і науки України від 11 січня 2014 року № 26
- Деякі питання скасування процедури надання Міністерством освіти і науки грифів навчальній літературі для вищих навчальних закладів: Наказ Міністерства освіти і науки України від 18 квітня 2014 р. № 486
- Про внесення змін до наказу Міністерства освіти і науки України від 17 червня 2008 року № 537: Наказ Міністерства освіти і науки України від

9 вересня 2014 року № 1006 (надання навчальній літературі грифів Міністерства освіти і науки України)

Міністерство культури України

- Про затвердження Переліку державних установ, закладів культури, інших організацій, яким надається право проведення державної експертизи культурних цінностей: Наказ Міністерства культури України від 11 вересня 2014 р. № 744
- Про затвердження Положення про Експертну комісію з відбору рукописних книг, рідкісних і цінних видань з бібліотечних фондів до Державного реєстру національного культурного надбання: Наказ Міністерства культури України від 30 жовтня 2014 р. № 919
- Про внесення зміни до наказу Міністерства культури і туризму України від 18 жовтня 2005 року № 745: Наказ Міністерства культури України від 18 листопада 2014 р. № 999

Міністерство економічного розвитку і торгівлі України

- Про затвердження форм документів у сфері державних закупівель: Наказ Міністерства економічного розвитку і торгівлі України від 15 вересня 2014 р. № 1106

Міністерство фінансів України

- Про затвердження Положення про інвентаризацію активів та зобов'язань: Наказ Міністерства фінансів України від 2 вересня 2014 р. № 879
- Про затвердження Змін до деяких нормативно-правових актів Міністерства фінансів України з бухгалтерського обліку: Наказ Міністерства фінансів України від 25 листопада 2014 р. № 1163

Міністерство юстиції України

- Про затвердження Порядку підготовки архівними установами документів Національного архівного фонду до експонування на виставках та в інших інформаційних заходах: Наказ Міністерства юстиції України від 1 вересня 2014 р. № 1445/5

Фінансування Наукової бібліотеки

- фінансове забезпечення реалізації концепції здійснюється в установленому порядку за принципом цільового виділення коштів в межах бюджету Університету та залученням позабюджетних коштів;
- при плануванні обсягу фінансування розвитку бібліотеки враховується динаміка бібліотечного фонду та його оновлення, а також середній показник фінансування за останні 3 роки;
- фінансування комплектування бібліотечного фонду, включаючи передплату на друковані періодичні видання, електронні видання, проводиться при наявності заявок кафедр, забезпечується на рівні достатньому для інформаційного забезпечення навчального процесу та науково-дослідницької роботи університету;
- гроші, отримані за надання платних послуг;
- залучення коштів українських та міжнародних фондів та проектів;
- залучення коштів доброчинних організацій.

Функції Наукової бібліотеки

- Акумуляююча – накопичує, формує, систематизує і зберігає бібліотечно-інформаційні ресурси;
- Сервісна – надає інформацію про наявні ресурси, організовує пошук, видачу і прийом документних та інформаційних ресурсів, забезпечує доступ до віддалених електронних ресурсів;
- Науково-методична – проводить науково-дослідну діяльність в галузі інноваційних інформаційно-бібліотечних технологій, вивчає інформаційні потреби користувачів, розробляє навчальні і методичні матеріали з основ інформаційної культури користувача, впроваджує технології оптимального пошуку та обробки інформації;
- Навчальна – організовує підготовку з основ інформаційної грамотності для різних категорій користувачів;
- Просвітницька – пропагує та заохочує студентську молодь до скарбів світової і вітчизняної культури;
- Виховна – сприяє становленню гармонійно розвиненої особистості, а також виховує почуття патріотизму, гідності на державному, регіональному і академічному рівнях;
- Соціальна – сприяє розвитку здібності користувачів до самоосвіти і адаптації користувачів у сучасному інформатизованому суспільстві;
- Координуюча – погоджує свою діяльність з усіма підрозділами університету в сфері інформаційного забезпечення навчально-виховного процесу, науково-дослідної роботи, надає методичну допомогу з організації бібліотечно-інформаційного обслуговування у відокремлених структурних підрозділах Університету.

Мета створення та основні завдання Програми

Головна мета бібліотеки – створення єдиного інформаційного простору та інтеграція у світовий інформаційний простір, адже на сьогоднішній день роль бібліотеки принципово змінюється. У традиційній бібліотеці головним завданням було і залишається формування фонду на паперових носіях. В електронній/віртуальній бібліотеці пріоритет надається забезпеченню доступу до інформації та документів незалежно від місця їх зберігання. Електронна бібліотека доповнює традиційний фонд Наукової бібліотеки Університету електронними копіями документів, або документами, які існують тільки в електронному вигляді. Виходячи з вищенаведеного, головними завданнями розвитку Наукової бібліотеки є:

- формування інформаційного ресурсу вітчизняних та зарубіжних наукових, навчальних та суспільно значущих документів на всіх видах носіїв інформації відповідно до профілю діяльності університету, продовження створення загальнодоступної університетської електронної бібліотеки;
- підвищення ефективності роботи бібліотеки, розширення переліку бібліотечних послуг та покращення інформаційно-бібліотечного забезпечення якості освіти за рахунок розробки гнучкої політики комплектування бібліотечного фонду з урахуванням динамічного розвитку Університету;
- створення інституційного репозитарію – електронного архіву тривалого зберігання, накопичення та забезпечення довготривалого та надійного відкритого доступу до результатів наукових досліджень, що проводяться в установі. Репозитарій передбачає розміщення електронних документів, створених у ВНЗ: навчальних посібників, методичних матеріалів, матеріалів конференцій, збірників наукових праць, авторефератів дисертацій, періодичних видань тощо;
- наукове аналітико-синтетичне опрацювання надходжень до Наукової бібліотеки і створення довідково-бібліографічного апарату (системи електронного каталогу і бібліографічних картотек, баз даних) документного фонду;
- забезпечення сприятливого доступу до інформації та знань для всіх категорій користувачів Наукової бібліотеки Університету, розвиток системи дистанційного інформаційного обслуговування;
- збереження документної спадщини Університету, створення страхового фонду першоджерел української освіти, науки, культури, продовження створення електронної повнотекстової бібліотеки рідкісних видань;
- організація науково-прикладних досліджень у напрямі удосконалення науково-інформаційної та бібліотечно-бібліографічної діяльності, впровадження інформаційних технологій обслуговування користувачів і створення нових інформаційних продуктів;

- науково-інформаційне забезпечення загальноосвітнього процесу, сприяння популяризації знань, інтеграції науки, освіти, культури;
- підготовка інформаційно-бібліографічних видань на основі документного фонду Наукової бібліотеки;
- міжнародне співробітництво у сфері формування та використання інформаційних ресурсів, проведення обміну інформаційними ресурсами з зарубіжними установами, впровадження міжнародних і міждержавних стандартів з науково-інформаційної діяльності, документознавства та бібліотечної справи;
- сприяння формуванню позитивного іміджу Університету в Україні та світовому співтоваристві;
- впровадження сучасних інформаційних технологій, розвиток матеріальної бази;
- впровадження інновацій – реалізування концепції відкритого доступу до бібліотечного фонду на будь-яких носіях інформації. Відвідувачі матимуть змогу самостійно здійснювати підбір книг та періодичних видань, а бібліотечні працівники тут виступатимуть у ролі помічників, консультантів, провідників у відкритому інтелектуальному просторі бібліотеки;
- враховуючи зростаючу актуальність використання наукометричних показників, зокрема, індексів цитування, H-індексу та ін., як показника впливовості науковця, необхідним є представлення публікацій науковців Університету для індексування в міжнародних реферативних базах та пошукових системах, наприклад, Google Scholar. Це значно підвищить рівень присутності результатів досліджень науковців університету в світовій академічній громаді та збільшить рейтинг Університету;
- вивільнення корисної площі, розвантаження книгосховищ за рахунок оцифрування газетного фонду та фонду періодичних видань;
- створення більш комфортних умов для роботи користувачів;
- надання користувачам якісно нових можливостей для роботи з великими обсягами повнотекстових електронних документів, у тому числі можливостей віддаленого доступу до інформації;
- забезпечення доступу до інформації, яка існує виключно в електронному вигляді;
- підвищення рівня книгозабезпечення навчальних дисциплін за рахунок повнотекстових електронних підручників;
- розвиток сервісів електронної доставки документів, що передбачає оцифрування документів за запитами.

Реалізація завдань

Для виконання означених завдань необхідно здійснювати:

В напрямку оптимізації кількісно-якісної складової бібліотечного фонду:

- формування оптимального складу фонду різноманітних видань з позиції економічного обґрунтування і предметно-орієнтованої направленості;
- розширення спектру комплектування з урахуванням перспективних напрямків наукових досліджень і освітніх програм;
- проблемно-орієнтоване комплектування фонду навчальної літератури на основі навчальних планів, моніторингу книгозабезпеченості навчальних дисциплін, незабезпечених запитів користувачів у видачі навчальних матеріалів, доукомплектування лакун;
- всебічне поповнення фонду науковою літературою відповідно до напрямків навчальної і науково-дослідницької роботи університету;
- впровадження в роботу з комплектування фондів новітніх технологій з метою отримання оперативної інформації про асортимент і цінові пропозиції видавництва друкованої та електронної продукції;
- створення інтерактивної системи взаємодії співробітників бібліотеки і кафедр університету з питань комплектування та доукомплектування навчальною літературою;
- впровадження програмних засобів в роботу по обліку нових надходжень, перерозподілу документів по підрозділам бібліотеки, списання документів, перевірка фондів;
- подальше ретровведення фондів до електронного каталогу і штрих-кодування видань;
- розвиток бібліотеки як зібрання сучасної наукової літератури, інформаційних ресурсів і сервісів та гармонійне поєднання їх з меморіальною колекцією (рідкісних і цінних видань, особистих бібліотечних колекцій та особових архівних фондів тощо). Продовження робіт щодо впорядкованого представлення стародруків в рамках проекту «Old printed books», а також можливого представлення в проектах World Digital Library. Europeana. Створення нових колекцій, їх оцифрування та представлення для широкого кола читачів-користувачів;
- подальше формування колекції та сервісів Бібліотеки згідно з освітньою, науково-дослідною та виховною місією Університету, з урахуванням потреб наукового та академічного процесів на основі постійної тісної співпраці з факультетами;
- оптимізацію кількості друкованого фонду в науковому книгосховищі шляхом переміщення окремих масивів видань до галузевих відділів обслуговування Бібліотеки. За необхідності, дублетні (виявлені примірники однієї назви у великій кількості) та морально застарілі видання (один примірник залишається в книгосховищі) вилучати з фонду;

- аналіз розташування фондів, технічного стану приміщень книгосховищ та їхнього обладнання (запровадження системи RFID для оперативного переобліку, системи мобільних стелажів, що надасть можливості економії площі до 50% тощо);
- моніторинг використання окремих підрозділів фонду та виключення з фонду непрофільних, застарілих за змістом видань;
- створення інституційного репозитарію (електронного архіву тривалого зберігання, накопичення та забезпечення довготривалого та надійного відкритого доступу до результатів наукових досліджень, що проводяться в установі).

В напрямку запровадження нових технологічних рішень аналітико-синтетичного опрацювання інформації:

- своєчасна обробка і каталогізація нових надходжень, оперативне відображення їх в традиційних каталогах і електронних баз даних;
- проведення комплексної ретро-каталогізації для подальшої інтеграції отриманих бібліографічних записів з традиційних карткових каталогів в електронний каталог Бібліотеки. Це дозволить в повному обсязі представити фонд Бібліотеки для всіх категорій читачів-користувачів;
- удосконалення лінгвістичного забезпечення електронного каталогу з метою багатоаспектного розкриття бібліотечних фондів, в т.ч. за допомогою автоматизованих баз даних представників різних інформаційно-пошукових мов, що реалізовані на платформі програмного забезпечення «УФД/Бібліотека»;
- придбання та впровадження кардинально нової версії АБІС з огляду на об'єктивну необхідність трансформаційного спрямування вторинної інформації з електронного каталогу Бібліотеки до світової бібліотечної практики обміну та використання бібліографічної інформації, для представлення бібліографічної інформації у форматах родини MARC, а саме UNIMARC та MARC21. Необхідними є також технологічні можливості АБІС в аспекті підтримки протоколу Z 39.50, основна мета якого є підвищення здатності до взаємодії інформаційних систем різних бібліотечних об'єднань таким чином, щоб ці системи були представлені в гармонізованому вигляді для кінцевого користувача як в сенсі підтримуваних типів пошуку інформації, так і в сенсі представлення бібліографічної інформації, та забезпечували передбачуваність, точність і повноту результатів пошуку;
- запровадження платформи федеративного пошуку (всіх ресурсів бібліотеки – друкованих, електронних – в одному вікні);
- вдосконалення процесів аналітико-синтетичного опрацювання інформаційних ресурсів з метою уніфікації та оптимізації шляху «Ресурс-Читач» та скорочення термінів технологічного опрацювання документів. Оптимізація процесів наукового опрацювання документів напряму залежить від можливостей і технологічних характеристик АБІС. Це дозволить

сконцентрувати увагу на редагуванні ЕК Бібліотеки, що підвищить рівень його інформативності;

В напрямку вдосконалення форм та методів бібліотечного сервісу:

- реалізацію концепції відкритого доступу до результатів наукових досліджень в Університеті через розвиток та підтримку електронних версій наукових журналів (оцифровка, створення метаданих, представлення на порталі «Наукова періодика України», створення та розвиток власного інституційного репозитарію, прийняття політики відкритого доступу та інших подібних проектів);
- створення мінімум 4-х нових місць реєстрації читачів;
- впровадження електронного обслуговування читачів в усіх підрозділах бібліотеки;
- впровадження реєстрації відвідувань бібліотеки (головної будівлі) читачами;
- перехід на автоматизоване бібліотечне обслуговування всіх категорій користувачів, створення і постійне оновлення бази даних користувачів;
- організація електронного замовлення користувачами необхідних документів через електронний каталог;
- удосконалення системи міжбібліотечного абонементу з використанням інформаційно-телекомунікаційних технологій;
- забезпечення цілодобового функціонування електронної бібліотеки;
- розширення репертуару електронного бібліотечного сервісу;
- використання нових моделей бібліотечного обслуговування з елементами консультування і навчання;
- удосконалення телекомунікаційної інфраструктури бібліотеки в межах існуючих можливостей, шляхом забезпечення безперебійної роботи сервера і обладнання бібліотеки;
- створення сервісу «Віртуальна довідка», бази даних відповідей на однотипні питання;
- збільшення автоматизованих робочих місць з послугами Інтернет користувачам бібліотеки та її співробітникам;
- збільшення покриття WiFi на території Наукової бібліотеки;
- створення Coworking центрів для читачів-користувачів, що підвищить рівень бібліотечного сервісу на засадах комфортності, оперативності, інформативності;
- розвиток сервісів електронної доставки документів, що передбачає оцифрування документів за запитами;
- організацію пункту харчування в головному приміщенні Наукової бібліотеки, шляхом відкриття та надання відповідних послуг літературним кафе «BookFood»;
- на базі існуючої палітурної майстерні, шляхом здійснення доукомплектування та оновлення матеріально-технічної бази, створення сервісу з оперативної поліграфії;

- створення такого рівня сервісу, щоб Наукова бібліотека була постійним місцем перебування читачів-користувачів (студентів) у вільний від лекційних, семінарських, практичних занять час.

В напрямку інформаційно-аналітичного моніторингу та бібліометричного аналізу:

- здійснення бібліометричного моніторингу системи документальних комунікацій;
- сприяння щодо представлення публікацій науковців Університету для індексування в міжнародних реферативних базах та пошукових системах, наприклад, Scopus, Google Scholar та ін.
- інформаційно-технологічна підтримка формування зібрань наукових серіальних видань;
- сприяння входженню зібрань наукових серіальних видань у міжнародні та національні бібліометричні бази даних;
- розвиток жанрів електронного інформування з метою оптимального задоволення запитів користувачів;
- розвиток аналітичної роботи на базі аналізу масивів нової інформації, введення в обіг інформаційних фондів, ресурсів глобального інформаційного простору, синтезу всіх видів інформації;
- участь у розвитку інформаційних технологій, пов'язаних з кооперацією інформаційних ресурсів, мобілізації національного інформаційного потенціалу.

В напрямку структурної трансформації та підвищення рівня кадрового потенціалу:

- проведення атестації кадрів, для визначення питомої ваги існуючого професійного потенціалу у відповідності до сучасних вимог розвитку Наукової бібліотеки;
- здійснення кадрової політики в частині розвитку професійних, технологічно-компетентних кадрів-бібліотекарів (система підвищення кваліфікації, тренінгів тощо);
- організацію системи підвищення кваліфікації працівників бібліотеки: забезпечення участі працівників бібліотеки в конференціях, семінарах, курсах, тренінгах та ін. заходах, що направлені на підвищення кваліфікації бібліотечних працівників; забезпечення персоналу бібліотеки сучасною інформацією з бібліотекознавства, освіти, науки та культури;
- упорядкування повноважень та відповідальності працівників на кожному етапі виконання технологічних процесів: актуалізація змісту посадових інструкцій працівників відділів у зв'язку з перерозподілом обов'язків та розробка посадових інструкцій на нових працівників;

- сприяння проходженню виробничої практики студентів, що навчаються у ВНЗ за спеціальністю «Книгознавство, бібліотекознавство, бібліографознавство» у Науковій бібліотеці;
- якісне оновлення персоналу Наукової бібліотеки – прийняття на роботу молодих, кваліфікованих, сучасних спеціалістів на конкурсних засадах;
- створення «Служби інформаційного моніторингу» в структурі Наукової бібліотеки;
- якісне оновлення змісту роботи Відділу інформаційних технологій та комп'ютерного забезпечення й культурно-просвітницького відділу шляхом перегляду функцій даних відділів та кваліфікаційних вимог співробітників.

В напрямку участі в міжнародних проектах:

- здійснення міжнародного співробітництва у сфері формування та використання інформаційних ресурсів;
- проведення обміну інформаційними ресурсами з зарубіжними установами;
- впровадження міжнародних і міждержавних стандартів з науково-інформаційної діяльності, документознавства та бібліотечної справи;
- долучення до роботи Консорціуму «ЕЛІБУКР: Електронна бібліотека» (www.elibukr.org) на правах повноцінного члена для подальшої інтеграції у світове бібліотечно-інформаційне співтовариство. Це дозволить одночасно з усіма учасниками проекту придбати спеціалізовані продукти та програмне забезпечення для доступу до електронних ресурсів;
- інтеграція Наукової бібліотеки до мережі міжнародного партнерства: угоди про співпрацю з окремими університетськими книгозбірнями Європи та Північної Америки; вступ до поважних міжнародних асоціацій, зокрема IFLA (International Federation of Library Associations and Institutions) та LIBER (Ligue des Bibliothèques Européennes de Recherche). Така співпраця стане у нагоді при спільних дослідженнях, подачі заявок на гранти тощо;
- участь у нових програмах ЄС з досліджень та інновацій «Horizon 2020» та «Erasmus+». Зокрема: «Horizon 2020» – Компонент 1: Передова наука – Зміцнення міжнародної міждисциплінарної та міжгалузевої мобільності дослідників та «Erasmus+» – КА1. Навчальна мобільність, КА2. Проекти співпраці.

В напрямку науково-дослідної та методичної роботи:

- проведення науково-прикладних досліджень у напрямі удосконалення науково-інформаційної та бібліотечно-бібліографічної діяльності;
- підвищення рівня науково-дослідної роботи шляхом публікації результатів відповідних досліджень у вигляді монографій, статей у фаховій періодиці;
- організацію та проведення конференцій на базі Бібліотеки та участь в роботі конференцій, семінарів, круглих столів та інших заходах навчальних і наукових закладів України;

- проведення Бібліотекою повномірної науко-методичної роботи як опорної бази Науково-методичної бібліотечної комісії Міністерства освіти і науки України та координаційного центру для бібліотек вищих навчальних закладів України;
- моніторинг та надання консультацій бібліотекам ВНЗ України державної форми власності з питань нормативно-правової бази та роз'яснення вимог нормативних документів по забезпеченню їх діяльності;
- організація відвідування бібліотек Київської зони з метою обміну досвідом та професійної співпраці;
- організація та проведення Всеукраїнських конференцій, практичних занять та нарад-семінарів з актуальних питань в галузі бібліотекознавства.

В напрямку впровадження маркетингових технологій:

- якісне оновлення змісту та функцій відділу культурно-просвітницької роботи;
- представлення Наукової бібліотеки у всесвітній мережі Інтернет засобами динамічного, гостинного, інформативного, функціонального Веб-сайту (порталу);
- повномірне використання можливостей світової блогосфери – створення та ведення корпоративного блогу Наукової бібліотеки, тематичних блогів тощо;
- представлення у соціальних мережах, таких як Facebook, Twitter, Google та ін.;
- проведення Skype-конференцій та Вебінарів;
- проведення постійно діючих художніх та фотовиставок;
- проведення презентацій нових видань провідних видавництв України в приміщенні Наукової бібліотеки;
- організація літературних вечорів та творчих зустрічей з цікавими для аудиторії людьми;
- створення документального фільму «Перлина єдності епох» та рекламного ролику про Наукову бібліотеку;
- співпраця з різними представниками ЗМІ в контексті висвітлення актуальних питань та вагомих подій;
- проведення моніторингу суспільної думки серед викладачів та студентів університету з метою виявлення проблемних місць у розвитку інноваційних напрямків роботи бібліотеки для прийняття консолідованих рішень;
- участь в роботі міжнародних, Всеукраїнських і регіональних науково-практичних конференцій, семінарів з доповідями і повідомленнями;
- співучасть у Всеукраїнських дослідженнях для прогнозованого розвитку бібліотеки та модернізації її діяльності;
- оприлюднення результатів діяльності бібліотеки у фахових періодичних виданнях;
- організацію співпраці з Українською бібліотечною асоціацією та реалізація спільних проектів;

- активізація співпраці з факультетами та студентським парламентом Університету;
- здійснення виставкової діяльності як на власній території, так і в рамках виїзних заходів;
- здійснення контент-менеджменту Веб-порталу Наукової бібліотеки.

В напрямку автоматизації бібліотечних процесів:

Виконання більшості технологічних процесів у бібліотеці здійснюється за допомогою АБІС «УФД/Бібліотека» та автоматизованих (комп'ютеризованих) робочих місць (АРМ) бібліотекарів. Безпосередньо функціонування АБІС забезпечується двома серверами баз даних виробництва 2004 та 2006 років. Середня завантаженість серверів становить близько 70% та зростає щороку з ростом баз даних. З урахуванням поточних темпів зростання бази даних потужності серверів вистачить ще на 1-3 роки. Повна завантаженість серверів може призвести до зупинки роботи АБІС в цілому, і, як наслідок, до зупинки роботи бібліотеки та обслуговування читачів.

Поточна гілка розвитку (2.X.XX) АБІС «УФД/Бібліотека» має дві фундаментальні проблеми: відсутність підтримки UNICODE та обмеження довжини полів 256 символами. Перша проблема призводить до неможливості використання в бібліографічних описах символів, відмінних від кириличного та латинського алфавітів, і, відповідно, до неможливості коректного опису багатьох іноземних документів. Друга проблема не дозволяє вносити всю необхідну інформацію у відповідні поля АБІС, що впливає на повноту бібліографічних записів. Вирішення вказаних проблем можливе за умови придбання наступної гілки (3.X) АБІС «УФД/Бібліотека» або іншої сучасної АБІС (ALEPH, IRBIS та інші), яка не має згаданих проблем. Потрібно також мати на увазі, що оновлення АБІС буде також потребувати оновлення серверів баз даних, коректного перенесення наявних даних та навчання співробітників бібліотеки роботі з новою АБІС. Тому кардинальне оновлення АБІС, яке є необхідною передумовою подальшого розвитку бібліотеки, займе досить багато часу та буде потребувати значних фінансових витрат.

На робочих місцях бібліотекарів встановлено загалом 141 комп'ютер серед яких 71 (50%) виготовлено до 2004 року та 70 виготовлено з 2004 по 2007 роки. На робочих місцях бібліотекарів немає комп'ютерів, виготовлених після 2007 р.

Комп'ютери АРМ бібліотекарів працюють під керівництвом ОС Windows. Цей вибір обумовлений вимогами функціонування клієнтської частини АБІС «УФД/Бібліотека». На 97 комп'ютерах (68%) встановлено операційну систему Windows 98, тому що вони не задовольняють рекомендованим вимогам для встановлення та функціонування Windows XP. Така ситуація призводить до неможливості оновлення програмного забезпечення та ускладнення його використання. Необхідний подальший перехід на більш сучасну АБІС призведе до неможливості використання цих комп'ютерів у складі АРМ бібліотекарів.

Варто зауважити, що 86 комп'ютерів (61%) обладнано моніторами з електронно-променевими трубками, які за більш ніж 10 років експлуатації значно втратили емісійну здатність (зображення тьмяне, не чітке і миготить) та завдають значної шкоди зору співробітників бібліотеки і призводять до зниження продуктивності праці через втому очей.

Викладена вище ситуація з наявною комп'ютерною технікою значно обмежує можливості впровадження сучасних технологій та подальший розвиток бібліотеки. Найбільш нагальним завданням є поступове оновлення парку комп'ютерної техніки, враховуючи повний вихід з ладу (поломка застарілої материнської плати, замінити яку нічим) від 2-х до 5-ти комп'ютерів на рік.

Серед найбільш важливих напрямків розвитку бібліотечних сервісів та можливостей варто зупинитись на наступних:

1. Придбання та впровадження кардинально нової АБІС.

Потребує придбання 2-х нових потужних серверів, заміни 50% (більше 70 шт.) комп'ютерів у складі АРМ бібліотекарів, придбання послуг по перенесенню даних з наявної АБІС, проведення навчання співробітників бібліотеки.

Таке придбання дозволить вивести бібліотечні технології на абсолютно новий рівень можливостей.

2. Пришвидшення штрихкодуювання фондів.

Потребує придбання 5 штрихкодових принтерів LP2824 з LPT або RS232 інтерфейсом. Також необхідно купувати близько 800 000 штрихкодових наклейок на рік протягом 3-5 років.

Повне штрихкодуювання фондів дозволить запровадити нові зручні сервіси обслуговування читачів та пришвидшить виконання багатьох внутрішніх бібліотечних процесів.

3. Впровадження електронного обслуговування читачів в усіх підрозділах бібліотеки.

Потребує придбання 25 штрихкодових сканерів Symbol LS2208 з клавіатурним інтерфейсом та 25 додаткових цифрових (можливо і звичайних) клавіатур з інтерфейсом USB.

Необхідною умовою впровадження електронного обслуговування читачів у конкретному підрозділі бібліотеки є завершення повного штрихкодуювання фонду в цьому підрозділі, а також створення додаткових місць реєстрації читачів для уникнення черг при первинній реєстрації читача в бібліотеці.

Електронне обслуговування читачів є сучасним, швидким, зручним та престижним методом обслуговування.

4. Створення 5-ти нових місць реєстрації читачів.

Потребує придбання 5-ти додаткових модулів "УФД/Реєстр читачів", 5 цифрових фотоапаратів Canon певних моделей або 5 веб-камер з інтерфейсом USB, 5 штрихкодових сканерів Symbol LS2208 з клавіатурним інтерфейсом та 5 додаткових цифрових (можливо і звичайних) клавіатур з інтерфейсом USB. Також потрібно придбати 5 комп'ютерів для АРМ бібліотекарів.

Без створення нових місць реєстрації читачів впровадження електронного обслуговування читачів буде неможливим.

5. Впровадження реєстрації відвідувань бібліотеки читачами.

Таке впровадження можливе за умови впровадження пунктів 3 і 4 (використовується встановлене в цих пунктах обладнання) та потребує відповідного налаштування АБІС а також деяких організаційних заходів.

Результатом впровадження такої технології стане отримання реального стану відвідувань бібліотеки.

6. Створення сервісу надання електронних копій 15 сторінок будь-якого документу зареєстрованим читачам бібліотеки електронною поштою або через сайт.

Потребує придбання 3-х швидких планшетних сканерів та 3-х комп'ютерів. Також необхідно створити відповідні форми замовлень на сайті бібліотеки.

Попередній моніторинг вказує на ймовірну значну популярність такого сервісу серед читачів бібліотеки.

7. Створення повнотекстових копій усіх підручників, що видаються в бібліотеці для забезпечення навчального процесу (тільки в локальній мережі університету).

Потребує збільшення обсягу зберігання на сервері зберігання бібліотеки шляхом придбання 8-ми жорстких дисків SATA RAID Edition обсягом 2Tb та відповідного RAID контролеру з 128Mb cache.

Результатом створення такої електронної бібліотеки стане 100% забезпечення студентів університету підручниками та підвищення зручності використання підручників.

8. Створення на веб-сайті сервісу замовлення викладачами сканування нових підручників для електронної бібліотеки.

Потребує впровадження п. 7 та придбання комп'ютера для створення робочого місця обробки замовлень.

Такий сервіс дозволить підтримувати електронну бібліотеку підручників в актуальному стані.

9. Автоматичне представлення на веб-сайті бібліотеки різних тематичних бібліографій з бази даних АБІС.

Потрібне оновлення комп'ютерної техніки відділу бібліографії (10 комп'ютерів) та придбання ПЗ ABBY Fine Reader (4 примірника). Також потрібне створення необхідних скриптів на веб-сайті бібліотеки.

Бібліографічні списки на веб-сайті бібліотеки збільшать кількість веб-сторінок та підвищать рейтинг Бібліотеки та Університету в мережі інтернет.

10. Розширення покриття WiFi на території бібліотеки.

Необхідно придбати, налаштувати та встановити 2 точки доступу WiFi з підтримкою PoE. Також необхідно підвести до них локальну мережу.

Розширення покриття дозволить збільшити відвідуваність бібліотеки читачами завдяки зручності використання інтернету, наявності в бібліотеці сервісу реєстрації користувачів WiFi та допомозі з налаштування мережі.

В напрямку здійснення оновлення матеріально-технічної бази:

- придбання оргтехніки і розширення комп'ютерного парку для роботи персоналу та користувачів на підставі щорічного планування. Велика кількість (більше половини) застарілої техніки потребує підвищеної уваги та постійного ремонту через вихід з ладу складових, які давно відпрацювали свій термін експлуатації. Виходячи з досвіду минулих років для забезпечення працездатності комп'ютерної техніки тільки у 2015 році необхідно придбати наступні запасні частини:

Блоки живлення АТХ для комп'ютерів	10 шт.
Жорсткий диск	10 шт.
Клавіатура	
PS/2	20 шт.
USB	10 шт.
Миша	
PS/2	20 шт.
USB	10 шт.
Модуль оперативної пам'яті	10 шт.

- придбання бібліотечної техніки та меблів на підставі щорічного планування;
- забезпечення робочих місць користувачів, обладнаних засобами телекомунікації і візуалізації інформації, їх покращення та удосконалення.
- заміна світильників ЛД-40 в кімнатах: 1, 12, 27, 45, 51 головної будівлі Наукової бібліотеки (вул. Володимирська, 58) (на сьогодні є відповідний акт комісії);
- ремонт кім. №47 (книгосховище головної будівлі Наукової бібліотеки (вул. Володимирська, 58)). На сьогодні є повний комплект документації і закуплені усі матеріали, крім дерев'яних балок;
- ремонт санвузлів на 1-му та 2-му поверхах головної будівлі Наукової бібліотеки (вул. Володимирська, 58) із заміною усіх комунікацій;
- ремонт фасаду головної будівлі Наукової бібліотеки з боку вул. Володимирської, 58;
- ремонт приміщення бібліотеки Інституту геології за адресою вул. Васильківська, 90;
- ремонт книгосховищ головної будівлі Наукової бібліотеки (вул. Володимирська, 58): кім. №1, 3, 6, 11, 20, 32, 34, 45, 50, 51;
- ремонт припливно-витяжної вентиляції головної будівлі Наукової бібліотеки (вул. Володимирська, 58);
- обладнання автоматичною системою пожежогашіння кім. 14, 28 (Відділ рідкісних книг та рукописів);
- ремонт підвального приміщення, стелі будівлі, заміна радіаторів в приміщенні Наукової бібліотеки за адресою вул. Сеченова, 6.

Очікувані результати

Програма розвитку Наукової бібліотеки є стратегічним планом та розроблена для підвищення якості інформаційно-бібліотечного сервісу і здійснення переходу до нового формату бібліотеки шляхом надання послуг як на традиційних носіях інформації, так і в електронному вигляді. Концепція програми передбачає перехід від моделі бібліотеки, яка використовує в роботі тільки свої фонди, до моделі відкритої бібліотеки, що ефективно використовує зовнішні ресурси.

Реалізація основних положень цієї програми дозволяє:

- підвищити рівень і якість бібліотечно-бібліографічного й інформаційного сервісу користувачів Наукової бібліотеки;
- підвищити адекватність поточного комплектування інформаційним потребам користувачів;
- удосконалювати бібліотечно-бібліографічні процеси на базі сучасних інформаційних технологій, комп'ютерних і інших технічних засобів;
- інтегрувати Наукову бібліотеку у світову мережу освітніх послуг і наукових комунікацій;
- оптимізувати структуру і методи керування Науковою бібліотекою;
- удосконалити науково-методичне забезпечення всіх напрямів діяльності Наукової бібліотеки;
- модернізувати і розширити матеріально-технічну базу Наукової бібліотеки.
- формувати позитивну суспільну думку стосовно іміджу Університету та Наукової бібліотеки;
- покращити інформаційно-бібліотечне забезпечення якості підготовки спеціалістів;
- здійснити трансформаційні процеси на шляху до нової моделі сучасної наукової, бібліотечно-інформаційної інституції.

Директор

_____ Сербін О.О.